

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ СОЦІАЛЬНИХ СИСТЕМ

О. М. Вишневська, доктор економічних наук, професор

ORCID ID: 0000-0003-1996-4590

e-mail: olganykk@gmail.com

Миколаївський національний аграрний університет

Автором досліджено глобальні процеси та явища, соціальні системи, взаємовідносини між державами світу у межах діяльності міжнародних організацій. Доведено, що безпека соціальної системи відображає стан системи, який дозволяє нейтралізувати загрози, захистити інтереси, зберегти цілісність системи, сприяти її розвитку, а механізм нейтралізації загроз, конфліктів інтересів має залежність від складності системи, її динамічності. Обумовлено, що партнерство з міжнародними організаціями дозволяє залучати фінансові ресурси з метою реалізації програм, забезпечення розвитку і безпеки суспільства.

Ключові слова: глобальна безпека, національна безпека, соціальна система, адаптація, асиметрія, партнерство, національні інтереси, фінансове забезпечення, кредитування програм розвитку.

Постановка проблеми. Більшість глобальних проблем людства пов'язані з посиленням асиметричних конфліктів у політичній, соціально-економічній, екологічній площині. Події останніх років посилюють напруженість взаємовідносин між окремими державами й регіонами світу. Вирішення глобальних проблем відбувається за участі міжнародних організацій, у тому числі групи двадцяти міністрів фінансів та керівників центральних банків (G20 – «Велика двадцятка»). Світові експерти зазначають, що сукупна економіка «великої двадцятки» становить до 90,0% від світового ВВП, до 80,0% від всієї світової торгівлі. Постійними учасниками G20 є Міжнародний Валютний Фонд, Європейський Центральний Банк, Світовий Банк.

З огляду на існуючі глобальні небезпеки у 2019 році, основними завданнями зустрічі керівників держав G20 визначено: зміцнення міжнародного режиму вільної торгівлі, економічне партнерство; цифровізація світової економіки, яка пов'язана з діяльністю транснаціональних компаній та корпорацій; розробка і впровадження інноваційних технологій та підходів у боротьбі із глобальними екологічними проблемами людства (глобальне потепління). Орієнтири зустрічі G20 підтверджують необхідність посилення ролі партнерства у політичних, соціально-економічних та екологічних завданнях подальшого розвитку глобального світу, збереження природного навколишнього середовища, а також партнерства у вирішенні, а не лише регулюванні

асиметричних конфліктів у різних сферах і галузях діяльності, між окремими державами і регіонами світу. Основні напрями світового розвитку повинні бути спрямовані на нівелювання можливих ризиків і гарантування глобальної безпеки окремих соціальних систем (від локального до міждержавного рівнів). Актуальними залишаються питання енергетичної безпеки світу, збільшення питомої ваги використання альтернативних джерел енергії, скорочення обсягів видобутку нафти, управління твердими побутовими відходами, засмічення світового океану пластиком тощо.

Оскільки основна мета створення групи G20 полягала у встановленні неформального механізму з метою досягнення (встановлення) діалогу з ключових питань у сфері економічної (фінансової) політики між системоутворюючими державами світу, досягнення стабільного зростання світової економіки, більшість глобальних питань світового розвитку постають на порядку денному щорічних зустрічей керівників, мають тенденцію до розширення. Більшість соціально-економічних питань вступають у протиріччя із глобальними екологічними завданнями, політичними рішеннями, у тому числі на рівні міжнародних організацій. Подібна асиметрія посилює рівень загроз, ускладнює механізм взаємоузгодженості дій, спонукає до розширення масштабів конфліктів між окремими державами і регіонами світу.

Аналіз актуальних досліджень. Зважаючи на посилення рівня асиметричності глобального світу, існує потреба у визначенні основних пріоритетів розвитку соціальних систем з урахуванням рівня й масштабів поставлених завдань і норм міжнародного права, нівелювання загроз і гарантування глобальної безпеки світової спільноти, реалізації взаємоузгодженого механізму з ключових питань у політичній, соціально-економічній та екологічній сферах, розширення партнерства, вирішення асиметричних конфліктів, досягнення взаємоузгодженості дій між усіма членами G20 (Австралія, Аргентина, Бразилія, Велика Британія, Індія, Індонезія, Італія, Канада, Китайська Народна Республіка, Південна Корея, Мексика, Німеччина, Південно-Африканська Республіка, Російська Федерація, Саудівська Аравія, США, Туреччина, Франція, Японія і Європейський Союз) за умови дотримання норм міжнародного права, національних інтересів окремих держав і регіонів світу, у тому числі з огляду на ментальність населення. Взаємоузгодженість і послідовність дій у вирішенні глобальних завдань ускладнюється пріоритетністю гарантування національної безпеки держав світу, але з огляду на міжнародні угоди, норми міжнародного права, політичну толерантність, глобальні загрози світу, саме співпраця на умовах партнерства (фінансового забезпечення) є вагомою основою глобальної безпеки соціальних систем світу.

Особливості прояву глобалізаційних процесів і явищ досліджено у наукових працях вчених, з-поміж яких: Бауман З. [1], Бебик В. М., Бек У., Білорус О. Г., Бочан І. О., Вілан Ч. [7], Власов В. І. [2], Вотс М., Гальчинський А. С. [3], Гелд Д., Герст П. [4], Долгов С. І., Замятін Д. Н., Зеленов Л. О., Кочетов Е. Г., Ліндсі Б., Моїсєєв М. М., Норт Д. [6], Скейз Р., Соколов В. В., Томпсон Г. [4], Сорос Дж., Стиглиц Дж., Робертсон Р. [5], Шишков Ю. В., Шремпп Ю. Е., Яковець Ю. В. Дослідження глобалізаційних процесів проводиться з огляду на результативність, соціально-економічні прояви у суспільстві.

Саме тому актуальність дослідження автора ґрунтується на посиленні ролі партнерства, пріоритетності запровадження трансформаційних підходів з метою нівелювання глобальних загроз та асиметричних конфліктів у соціальних системах світу. Соціальну взаємодію, сутність соціальних відносин досліджували Блумер Г., Вебер М., Гофман Е. [9], Мейо Е., Мертон Р., Левада Ю., Мід Дж., Тернер Дж. [8], Парсонс Т., Пили-пенко В. Є. [10], Спенсер Г., Фрейд З., Хоманс Дж. Авторами визначено, що соціальні взаємодії у просторі трансформуються у соціальні відносини, соціальні спільноти і соціальні

інститути. Саме соціальні інститути виконують певні соціально значимі функції, забезпечують спільне досягнення цілей, у тому числі щодо подальшого розвитку, гарантування безпекового простору. Саме сукупність соціальних інститутів формує певні соціальні системи, які взаємодіють між собою. Дослідження соціальних систем потребує деталізації з огляду на посилення впливу асиметричних конфліктів, розвиток світового суспільства, формування безпекового середовища, посилення ролі партнерства, як механізму міжнародної співпраці, діяльності міжнародних організацій, взаємоузгодженості дій з нейтралізації глобальних небезпек.

Мета статті. Зважаючи на зазначене, на часі є питання оцінки сутності глобальної безпеки соціальних систем, виявлення пріоритетних підходів щодо нівелювання загроз й гарантування глобальної безпеки світової спільноти, реалізації взаємоузгодженого механізму з ключових питань у політичній, соціально-економічній та екологічній сферах, розширення партнерства, вирішення асиметричних конфліктів, досягнення взаємоузгодженості дій з огляду на міжнародні угоди, норми міжнародного права, політичну толерантність і глобальні загрози світу. Основною метою дослідження є обґрунтування сутності, напрямів, пріоритетів фінансового забезпечення програм розвитку й визначених ініціатив у глобальному середовищі на умовах партнерства.

Виклад основного матеріалу. Глобальний вимір поняття «безпека» полягає у створенні таких передумов, які дозволять на усіх рівнях управління приймати взаємоузгоджені рішення у напрямку нівелювання можливих загроз і володіння ситуацією (ситуаціями). Глобальна безпека є складним і багатограним поняттям, яке характеризує всеохоплюючий простір процесів та явищ у соціальних системах світу. Гарантування глобальної безпеки має значну кількість обмежень, які визначаються існуючими і можливими конфліктами інтересів, у тому числі асиметричними. Подібна ситуація спонукає до необхідності розробки взаємоузгоджених дій з метою нівелювання можливих загроз, зменшення соціальної напруги.

Виявлено, що соціальна система являє собою цілісне утворення, головними елементом якого є особистості, зв'язки між ними, взаємини і взаємодії, соціальні інститути, певні норми і цінності у суспільстві. Складність соціальної системи залежить від її структури, організації, характеру взаємозв'язків її елементів. Представлення соціальних систем відбувається на різних рівнях і залежить від значної кількості чинників, які пов'язані між собою й у сукупності

виконують певні соціальні функції з урахуванням цінностей, потреб і мотивів на внутрішньому й зовнішньому рівнях.

У взаємовідносинах між соціальними системами виникають певні конфлікти інтересів, особливо гостро постає питання у зовнішньому середовищі, на рівні міжнародних відносин. Посилюється вплив асиметричних конфліктів, що ускладнює реалізацію механізмів гарантування національної безпеки держав світу, міжнародної безпеки. Асиметричні конфлікти характеризуються зовсім різним потенціалом сторін, які включено до певного конфлікту міжнародних інтересів. Вагому роль у нейтралізації подібних асиметричних загроз мають здійснювати міжнародні організації, які володіють певним набором правових інструментів. Саме взаємоузгодженість дій і нівелювання асиметричних проявів на міжнародному рівні дозволяє формувати безпековий простір глобального світу.

Безпека соціальної системи повинна починатися з кожної особистості, й переходити від індивідуального до колективного, суспільного, глобального рівня. Безпека соціальної системи, як суспільне явище, відображає стан системи, який дозволяє нейтралізувати загрози, захистити інтереси, зберегти цілісність системи, сприяти її розвитку. Механізм нейтралізації загроз, конфліктів інтересів має залежність від складності системи, її динамічності, сукупності впливу чинників внутрішнього і зовнішнього середовища. Особливої актуальності набуває питання у контексті врегулювання територіальних (військових) і торгових конфліктів, питань енергетичної й екологічної безпеки, які характеризуються високим рівнем асиметричності, особливо з точки зору інтересів держав, які розвиваються. З метою підтримки держав, які розвиваються, Світовий Банк мобілізує ресурси державного і приватного секторів економіки, об'єднуючи зусилля фондів, громадських організацій. Група Світового Банку являє собою одне з найбільших у світі джерел кредитування та інвестування, що включає: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародну асоціацію розвитку (МАР), Міжнародну фінансову корпорацію (ІФК), Агенцію з інвестиційних гарантій (МІГА), Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних спорів (ІСІД).

Світовий Банк на умовах співпраці запроваджує заходи і підходи з метою: розширення напрямів реалізації механізму антикризового управління; розширення джерел інвестування на визначені цілі розвитку держав

світу (пріоритетні цілі для окремої території світу); підвищення якості управління ризиками у межах проєктів розвитку; експериментальні заходи за проєктами, тестування рішень за 170 проєктами у 60 державах світу; реалізації механізму фінансування надзвичайних подій; реалізації заходів з фінансової оптимізації, підтримки проєктів боротьби зі зміною клімату планети. Світовий Банк використовує партнерство як механізм співпраці, реалізації поставлених цілей, у тому числі Глобальних цілей сталого розвитку (від подолання бідності до партнерства заради сталого розвитку).

За інформацією Світового Банку, глобальні зобов'язання групи у 2018 році за регіонами світу склали [11]: держави Латинської Америки та Карибського басейну – 8,7 млрд дол. США, Європа та Центральна Азія – 8,8 млрд дол. США, Східна Азія та Тихоокеанський регіон – 6,8 млрд дол. США, Південна Азія – 14,1 млрд дол. США, Близький Схід та північна Африка – 8,2 млрд дол., інша територія Африки (на південь від Сахари) – 19,8 млрд дол. США. Основні глобальні зобов'язання направлені на нейтралізацію міжнародних загроз та створення передумов до розвитку держав, які розвиваються: заходи з гарантування енергетичної (альтернативна енергетика, ефективне використання ресурсів) та інформаційної безпеки (цифрові технології, захист інформації), логістична діяльність (стійкі транспортні системи), захист і збереження водних ресурсів (дефіцит питної води), розвиток інфраструктури, гендерна політика, боротьба з епідеміями, демографічна безпека, соціальна й екологічна безпека. Можливості співпраці на умовах партнерства дозволяють залучати приватний капітал, громадські й благодійні організації, громадських діячів та активістів до реалізації пріоритетних завдань з урахуванням суспільних особливостей, чинників впливу, а також цінностей, потреб і мотивів на внутрішньому і зовнішньому рівнях. Саме тому стратегія гарантування глобальної безпеки соціальних систем повинна ґрунтуватися на можливостях реалізації програм розвитку у різних сферах діяльності й галузях з огляду на Глобальні цілі сталого розвитку, у тому числі за підтримки міжнародних фінансових ресурсів на умовах кредитування (у тому числі пільгового) та інвестування.

Оскільки взаємоузгодженість з ключових питань у політичній, соціально-економічній й екологічних сферах, досягнення зростання світової економіки, більшість глобальних питань світового розвитку постають на порядку денному зустрічей керівників G7 «Велика сімка», G20 «Велика двадцятка», необхідно враховувати

можливості організації впливати на глобальні рішення, їхню пріоритетність, узгодженість між нормами міжнародного права та національними інтересами держав світу, у тому числі тих, які розвиваються. За участі Групи Світового Банку

протягом 2018 року було реалізовано програми у різних сферах і видах діяльності. Питома вага кредитування значно відрізняється за регіонами світу з огляду на існуючі й можливі небезпеки (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги і питома вага кредитування МБРР та МАР за сферами й видами діяльності, 2018 рік (за регіонами світу)

Показники	Регіони світу					
	Африка	Східна Азія та Тихоокеанський регіон	Європа та Центральна Азія	Латинська Америка та Карибський басейн	Близький Схід та Північна Африка	Південна Азія
Загальний обсяг кредитування, млрд дол. США	16,5	4,6	4,5	4,3	6,4	10,7
Питома вага від загального обсягу кредитування, %:						
– освіта	8,0	5,0	1,0	13,0	12,0	16,0
– сільське господарство, рибництво та лісове господарство	8,0	15,0	3,0	7,0	2,0	13,0
– енергетика, добувна промисловість	19,0	2,0	24,0	12,0	16,0	12,0
– охорона здоров'я	7,0	8,0	3,0	18,0	10,0	11,0
– фінансовий сектор	2,0	0,0	18,0	2,0	1,0	1,0
– промисловість, торгівля та послуги	8,0	21,0	18,0	4,0	17,0	10,0
– водопостачання, каналізація, утилізація відходів	11,0	24,0	1,0	11,0	8,0	7,0
– транспорт	4,0	8,0	7,0	15,0	4,0	11,0
– соціальний захист	9,0	6,0	6,0	9,0	18,0	6,0
– державне управління	24,0	9,0	17,0	8,0	11,0	10,0
– інформаційно-комунікаційні технології	1,0	2,0	3,0	1,0	1,0	2,0

Примітка: МБРР – Міжнародний банк реконструкції та розвитку, МАР – Міжнародна асоціація розвитку (входять до Групи Світового Банку). Джерело: узагальнено автором за інформацією Світового Банку [11].

Так, у державах Африки найбільшою є питома вага кредитування у державне управління, що свідчить про існуючу потребу врегулювання соціально-політичних конфліктів, підтверджує події останніх десятиліть на території більшості держав континенту, а саме: Нігерія, Сомалі, Ефіопія, Еритрея, Судан, Чад, Кенія, Конго, Гана, Лесото, Ботсвана, Мадагаскар, Уганда та інші. Більшість конфліктів мають етнічний характер і ведуть свою історію з 20-го у 21-е століття. Багаторічний характер конфліктів спонукав до системних суспільних проблем, руйнування інфраструктури, соціальної напруги.

За питомою вагою кредитування держав Близького Сходу та Північної Африки найбільшим є значення показники із соціального захисту, що також засвідчує нагальну потребу нейтралізації соціальних загроз і соціальної напруги. У державах Східної Азії найбільшою є питома вага кредитування промисловості, торгівлі, послуг, а також водопостачання, каналізації й утилізації відходів, що засвідчує потребу у розвитку реального сектора економіка

та інфраструктурного забезпечення галузей економіки. У державах Європи та Центральної Азії найвищою є питома вага кредитування у енергетику, добувну промисловість, інші галузі промисловості, торгівлю, послуги та фінансовий сектор (найбільше значення серед усіх регіонів світу – 18,0%). У державах Латинської Америки найбільшою є питома вага кредитування у галузь охорони здоров'я (найбільше значення серед усіх регіонів світу – 18,0%), що пов'язано із необхідністю нейтралізації загроз із поширення хвороб, зокрема, вірус «Зіка» (*Zika virus disease*). У державах Південної Азії найбільшою є питома вага кредитування в освіту. За усіма регіонами світу найменшою залишається питома вага кредитування в інформаційно-комунікаційні системи (від 1,0 до 3,0%), що засвідчує пріоритетність нейтралізації загроз в інформаційному середовищі у контексті переважно національної безпеки держав світу.

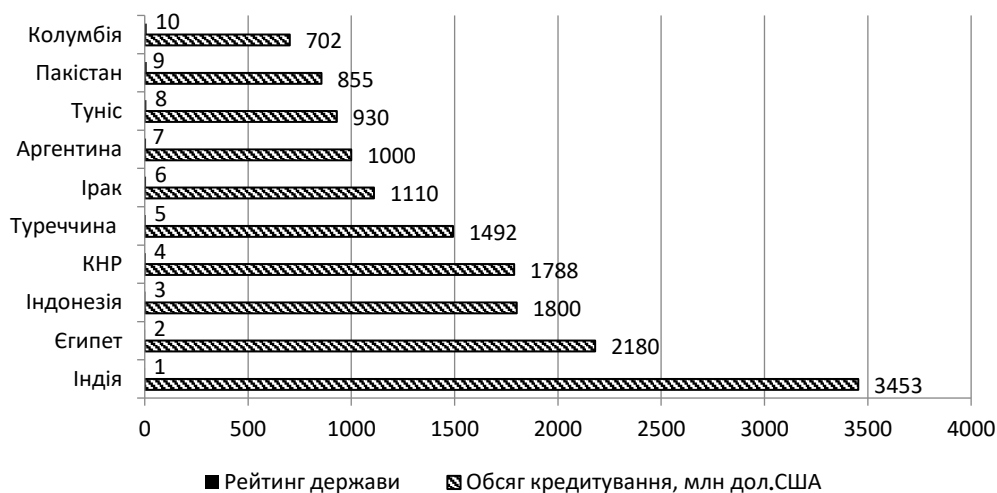
Виявлено, що у сукупності сфер і галузей діяльності найбільший обсяг кредитування у 2018 році був у державах Африки, найменший – у

державх Латинської Америки та Карибського басейну, різниця у обсягах кредитування складає 12,2 млрд дол. США. Напрями й обсяги кредитування окремих держав і регіонів світу залежать від існуючих і потенційних небезпек, загроз, які можуть вплинути не лише на подальший розвиток, а й збереження інтересів кожного учасника соціальної системи (на індивідуальному або колективному рівні). Нейтралізація глобальних небезпек має пряму залежність із пріоритетністю вирішення завдань на національних рівнях у сфері державного управління, освіти, соціального захисту, екології тощо.

За інформацією Світового Банку, держави, які були найбільшими позичальниками МБРР протягом 2018 фінансового року, є: Індія, Єгипет, Індонезія, Китай та Туреччина. Рейтинг найбільших держав-позичальників МБРР та МАР сформовано на рис. 1, 2. До найбільших позичальників увійшли і найбільші економіки світу – економіки КНР та Індії, що засвідчує потребу у фінансовому забезпеченні розвитку

сфер і галузей діяльності за участю міжнародних організацій через механізм кредитування та інвестування.

З метою фінансового забезпечення проєктів розвитку МБРР надає кредитні ресурси з власного капіталу, а також із залучених засобів за рахунок випуску облігацій Світового Банку. Властивості організації діяти як фінансовий посередник (на умовах партнерства) надає можливість зарезервувати й використати кредитні ресурси на потреби держави у межах пріоритетних напрямів розвитку, що підтверджує представлена інформація у розрізі сфер та галузей діяльності. Протягом 2018 року МБРР акумулював 36,0 млрд дол. США за рахунок випуску облігацій у 27 національних валютах світу, із загальної суми чистого доходу 248,0 млн дол. США було направлено МАР 913,0 млн дол. США – до загального резерву. У межах своєї діяльності у сфері кредитування та інвестування МБРР приймає на себе ринкові ризики, ризики контрагентів за позиками і кредитними ресурсами, операційні ризики.

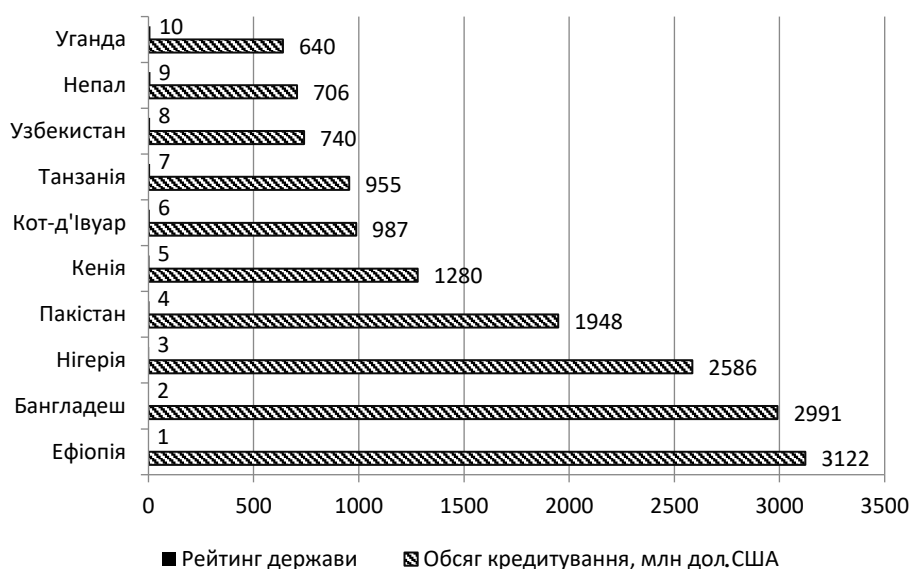

Рис. 1. Рейтинг та обсяги кредитування МБРР держав світу протягом 2018 фінансового року, млн дол. США

*Примітка: МБРР – Міжнародний банк реконструкції та розвитку (входить до Групи Світового Банку)
Джерело: узагальнено автором за інформацією Світового Банку [11].*

Встановлено, що протягом 2018 фінансового року найбільший обсяг кредитування від МАР було направлено державам-позичальникам у розмірі від 3,1 до 640,0 млн дол. США. У рейтингу найбільших позичальників МАР: Ефіопія, Бангладеш, Нігерія, Пакистан, Кенія. Міжнародна асоціація фінансується переважно за рахунок внесків держав-партнерів, які мають високий та

середній рівень доходу, а також частково за рахунок трансферів від МБРР, грантів Міжнародної фінансової корпорації, які входять до Групи Світового Банку. МАР на умовах партнерства використовує донорське фінансування проєктів та засоби, які залучені з ринку капіталу.

Рис. 2. Рейтинг та обсяги кредитування МАР держав світу протягом 2018 фінансового року, млн дол. США

Примітка: МАР – Міжнародна асоціація розвитку (входить до Групи Світового Банку)
Джерело: узагальнено автором за інформацією Світового Банку [11].

Міжнародні організації Групи Світового Банку мають високий рівень кредитної довіри, що засвідчують результати оцінки на рівні ААА. У поєднанні зі стратегією основних напрямів нейтралізації глобальних небезпек, які визначено керівниками G20, механізми кредитування й інвестування дозволяють практично впроваджувати програми розвитку окремих держав та регіонів світу. Держави-позичальники можуть скористатися умовами пільгового кредитування МАР (передбачено 63,5 млрд дол. США), а також кредитування у межах розширеного механізму фінансування (передбачено 9,0 млрд дол. США), у вигляді тимчасової допомоги (передбачено 2,5 млрд дол. США).

Реалізація програм розвитку має широкий спектр та масштаби, що засвідчує структура фінансування за рахунок кредитних ресурсів, залучених інвестицій, реалізованих грантових проєктів протягом 2014-2018 років. Досліджуваний період характеризується зростанням обсягів фінансування програм розвитку в окремих державах і регіонах світу за рахунок коштів міжнародних організацій. Обсяг засобів, які були зарезервовані МАР на позики, гранти й гарантії, у 2018 році склав 24010,0 млн дол. США, що майже на 8,0% більше рівня 2014 року (22239,0 млн дол. США). Обсяг засобів, які було надано МАР у вигляді позик та грантів у 2018 році, склав 14383,0 млн дол. США (майже 60,0% від зарезервованого обсягу). Обсяг наданих позик та грантів на 7,1% перевищує рівень 2014 року (13432,0 млн дол. США). За період дослідження

найбільшим є значення показника у поточному фінансовому році (2018 рік). Сукупний інвестиційний портфель МАР склав 33735,0 млн дол. США, що на 19,2% більше рівня 2014 року (28300,0 млн дол. США). Інвестиційний портфель МАР має стійку тенденцію до зростання протягом 2014-2018 років. Коефіцієнт розміщеного стратегічного капіталу МАР у 2018 році становив 37,4%, що на 0,2 відсоткові пункти більше попереднього року. Подібна ситуація є слідством високого рейтингу кредитоспроможності, значних обсягів власного капіталу, врегульованої фінансової політики, реалізації механізму ефективного інвестування коштів у процес глобального розвитку світу. Прогноз діяльності МАР засвідчує можливості розширення фінансування проєктів розвитку держав і регіонів світу, у тому числі за рахунок спеціальних прав позичальників для надання позик, грантів і гарантій державам-клієнтам МАР (загальна сума 75,0 млрд дол. США, у тому числі 53,0 млрд – на пільгових умовах).

Визначено, що у світі реалізується більш ніж 63 тисячі проєктів, які фінансуються на умовах партнерства. Умови фінансування проєктів визначаються принципами, процедурами, особливостями проєктів або ініціатив, умовами їхньої реалізації. Взаємоузгодженість дій дозволяє отримати максимально вигідну комбінацію джерела фінансування й фактичного результату впровадження проєкту на певній території, у галузі або сфері діяльності. Глобальне партнерство у реалізації пріоритетних ініціатив

розвитку окремих держав або регіонів світу спонукало до досягнення результативності співпраці та зниження рівня глобальних небезпек (табл.2). Досягнення результативності у реалізації

певних ініціатив, програм розвитку має пряму залежність від відповідальності окремих держав світу своєчасно виконувати зобов'язання рівня довіри.

Таблиця 2

**Партнерство міжнародних організацій (МБРР, МАР)
у реалізації програм розвитку глобального світу**

МБРР	Напрями фінансової політики	Реалізація програм розвитку
Акціонерний капітал	Чистий дохід МБРР	Траст-фонди
Залучений капітал (позики, інвестиції)		МАР
Держави-партнери (189 держав світу).	Коригування фінансової політики МБРР	Позики державам-клієнтам
Співпраця з Міжнародними організаціями Групи Світового Банку	Оцінка ризиків МБРР Стратегічне планування діяльності МБРР (W-процес)	Кредитування на пільгових умовах
Співпраця з Міжнародними Валютним Фондом, G7, G20, Глобальним екологічним фондом тощо.	Нейтралізація небезпек, фінансових ризиків, механізм гарантування фінансової безпеки МБРР	Інвестування
Розширення програм, ініціатив, глобальних мереж партнерства з урахуванням глобальних небезпек і потенційних загроз:	Поповнення акціонерного капіталу (за потребою)	Грантова діяльність
– державне управління – освіта – охорона здоров'я тощо	Випуск облігацій Світового Банку	Співпраця з Міжнародними організаціями Групи Світового Банку
Розширення програм, ініціатив, глобальних мереж партнерства з урахуванням глобальних екологічних небезпек відповідно до Паризької Угоди (2015 рік).	Розширення держав партнерів МБРР	IFC, MIGA, ICSID
Розширення ініціатив з реформування та укріплення фінансового сектора.	Розширення сфер: кредитування/інвестування/грантова діяльність МБРР	Реалізація програм розвитку у різних сферах і видах діяльності
Розширення ініціатив з боротьби з фінансовими шахрайствами, захисту інформації (кібербезпека).	Оцінка рівня довіри	Прогнозні показники поповнення ресурсів МАР до 2020 фінансового року (включно):
Розширення глобального партнерства у напрямку боротьби із бідністю, підтримки вакцинації, імунізації.	– власні ресурси МАР – 21,1 млрд дол. США – трансфери МБРР – 0,6 млрд дол. США – компенсація донорами (заборгованість) – 4,1 млрд дол. США – внески донорів – 23,1 млрд дол. США – позики, надані партнерами на пільгових умовах – 3,9 млрд дол. США – залучені засоби на ринку капіталу – 22,0 млрд дол. США.	

Примітка: МБРР – Міжнародний банк реконструкції та розвитку, МАР – Міжнародна асоціація розвитку (входять до Групи Світового Банку).

Джерело: сформовано автором з урахуванням інформації Світового Банку [11].

На умовах глобального партнерства, з метою реалізації програм розвитку, гарантування безпекового простору у широкому спектрі сфер і видів діяльності, міжнародні організації здійснюють свою діяльність на умовах співпраці з альянсами, групами, у межах певних ініціатив, програм. Екологічний напрямок включає співпрацю з Глобальним екологічним фондом; Глобальним партнерством з водних ресурсів (GWP), Вуглецевим фондом. Соціально-економічний напрямок включає співпрацю з: Консультативною групою з міжнародних досліджень у сфері сільського господарства

(CGIAR), Консультативною групою надання допомоги біднішим групам населення (CGAP), Спільною програмою ООН з боротьби з ВІЛ/СНІД, Програмою «Освіта для усіх», Ініціативою з реформування та укріплення фінансового сектора (FIRST), Глобальним альянсом у підтримці вакцинації та імунізації (GAVI), Програмою «Infodev» (інноваційні технології), Глобальною мережею навчання у сфері розвитку (GDLN), Програмою гармонізації охорони здоров'я в Африці (ННА), Програмою водопостачання й санітарії (WSP), Ініціативою повернення іллегальних активів (StAR) тощо.

Підвищення рівня конфліктності у різних сферах і галузях діяльності, на рівні різних держав і регіонів світу може спонукати до посилення соціальної напруги, а негативні соціально-культурні, політичні, економічні, екологічні процеси можуть призвести не лише до внутрішніх соціальних збурень, а й складних міжнародних конфліктів, що засвідчує актуальність й першочерговість реалізації механізмів протидії небезпекам й формування безпекового простору, створення передумов до формування глобального безпекового простору. Співпраця держав світу з міжнародними організаціями, у тому числі Групою Світового Банку, дозволяє використовувати механізми кредитування й інвестування з метою запровадження відповідних програм розвитку й нейтралізації можливих небезпек. Фінансове забезпечення глобальної безпеки усіх соціальних систем повинно ґрунтуватися на глобальному партнерстві, що дозволить врівноважити ситуацію й нейтралізувати конфлікти.

Ключові питання у різних сферах і видах діяльності (політична, соціально-економічна, екологічна сфери), досягнення зростання світової економіки, глобальні питання світового розвитку постають на порядку денному зустрічей керівників G7 «Велика сімка», G20 «Велика двадцятка», що визначає основний вектор співпраці на міжнародному рівні. Фінансове забезпечення програм, ініціатив, у тому числі глобального характеру, покладаються на можливості окремих держав світу. Партнерство з міжнародними організаціями дозволяє залучати, у тому числі на вигідних умовах, фінансові ресурси з метою реалізації програм, забезпечення розвитку й безпечності суспільства. Партнерство повинно ґрунтуватися на певних принципах, що дозволить взаємоузгодити дії з метою формування глобального безпекового середовища соціальних систем. В основу принципів повинно бути покладено: обов'язковість виконання прийнятих зобов'язань; відповідальність сторін; контроль за виконанням досягнутих домовленостей; законність, у тому числі з огляду на норми міжнародного права; відкритість і довіра сторін; толерантність; етично-моральні принципи.

Висновки. Створення передумов до формування безпекового середовища дозволяє забезпечити можливості своєчасного нівелювання існуючих та потенційних загроз і небезпек, що надає можливість володіти ситуацією (ситуаціями), приймати рішення, отримувати результат. Складність вирішення й взаємоузгодженості питань зростає через масштабність глобальних небезпек (від світової фінансової

кризи до екологічних катастроф), що посилює асиметричні конфлікти. Реалізація взаємоузгодженого механізму з ключових питань у політичній, соціально-економічній та екологічній сферах за участі міжнародних організацій, розширення партнерства, досягнення взаємоузгодженості дій з огляду на міжнародні угоди, норми міжнародного права, дозволяє залучати додаткове фінансування програм розвитку та пріоритетних ініціатив для окремих держав і регіонів світу. Досвід останніх років засвідчує, що участь Групи Світового Банку, у тому числі МБРР та МАР, у реалізації програм розвитку зростає. Міжнародні організації надають можливість співпрацювати на умовах партнерства, залучати додаткові ресурси у вирішенні нагальних питань на державному й міждержавному рівнях. Маючи високий рівень кредитоспроможності, міжнародні організації запроваджують різні механізми фінансового забезпечення програм та ініціатив, у тому числі на пільгових (спеціальних) умовах. Враховуючи нагальну потребу нейтралізації загроз і потенційних небезпек, співпраця на умовах партнерства дозволяє залучати кошти з метою розвитку окремих сфер і галузей діяльності, вирішувати нагальні соціально-економічні та екологічні питання, які визначено пріоритетними з огляду на безпеку соціальних систем.

Фінансове забезпечення програм розвитку, глобальних ініціатив повинно здійснюватися на умовах партнерства. Саме партнерство повинно виступати базовою основою фінансового забезпечення глобальної безпеки соціальних систем. Партнерство повинно ґрунтуватися на певних принципах, що дозволить на перспективу не обмежувати доступ до міжнародних кредитних та інвестиційних ресурсів, знизити асиметричність конфліктів, взаємоузгодити дії з метою формування глобального безпекового середовища. Принципи партнерства повинні включати виконання зобов'язань, високий рівень довіри, ефективність державного управління, толерантність, у тому числі політичну під час визначення основних напрямів (вектора) розвитку глобального світу (G7, G20), а також законність з огляду на норми міжнародного права, етично-моральні принципи. За участі міжнародних організацій існує можливість активізувати діяльність громадських організацій у вирішенні нагальних проблем людства, які обумовлено Глобальними цілями сталого розвитку (ООН). Складність і масштабність програм розвитку та ініціатив повинна бути підкріплена взаємоузгодженістю політичних рішень, що дозволить нейтралізувати розширення конфліктних зон, підвищити ефективність

впроваджених заходів на території різних держав та регіонів світу та у сукупності дій – спонукати до нейтралізації глобальних небезпек, потенційних загроз людству. Принципи партнерства у фінансовому забезпеченні глобальної безпеки соціальних систем

потребують гарантування стійкої взаємодії між учасниками процесів кредитування та інвестування, довіри, етичності, ефективної фінансової політики, упередження ризиків, толерантності на усіх рівнях управління.

Список використаних джерел:

1. Бауман З. Глобалізація: наслідки для людини і суспільства / Пер. з англ. К. : Києво-Могилянська академія, 2008. 110с.
2. Власов В. І. Глобалістика: історія, теорія: монографія / наук.ред.акад. НААН О.Г. Білорус і чл.-кор. НААН В.А.Вергунов. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2012. 856 с.
3. Гальчинський А. С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи: методологічні аспекти / Інститут стратегічних оцінок. Київ : Либідь, 2006. 310с.
4. Герст П., Томпсон Г. Сумніви в глобалізації / Пер. з англ. Київ : К.І.С., 2002. 306 с.
5. Robertson R., White K. E. (Ed.) Globalization or glocalization? *Globalisation. Critical concept in sociology*. London. 2003. Volume III p.p.31-51.
6. Норт Д. Понимание процесса экономических изменений / Перевод с англ. К. Мартынова, Н. Эдельмана. Высшая школа экономики, 2010. 256 с.
7. Wheelan C. Naked economics. Undressing the Dismal Science. N.Y.; London: W.W. Norton&Company, 2010. 384 p.
8. Тернер Дж. Структура социологической теории / Перевод с англ. О. С. Гавриш, З. В. Каганова, В. Г. Осипова, Н. В. Перцова, В. М. Погостина, А. В. Шкаликова. М. : Прогресс, 1985.472 с.
9. Гофман А.Б. Семь лекцій по истории социологии. М. : Университет, 2001, 216 с.
10. Пилипенко В.Є. Спеціальні та галузеві соціології / За ред. Пилипенка В.Є. Київ : Каравела, 2003., 304 с.
11. Всемирный Банк. Годовой отчет 2018. Електронна версія URL: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/30326/211296RU.pdf> (дата звернення: 05.07.2019).

О. Н. Вишневецкая. **Финансовое обеспечение глобальной безопасности социальных систем**

Автором исследованы глобальные процессы и явления, социальные системы, взаимоотношения между государствами мира в рамках деятельности международных организаций. Доказано, что безопасность социальной системы отражает ее состояние, которое позволяет нейтрализовать угрозы, защитить интересы, сохранить целостность, способствовать развитию, а механизмы нейтрализации угроз, конфликтов интересов имеют зависимость от сложности системы, ее динамичности. Обосновано, что партнерство с международными организациями позволяет привлекать финансовые ресурсы с целью реализации программ, обеспечения развития и безопасности общества.

Ключевые слова: глобальная безопасность, национальная безопасность, социальная система, адаптация, асимметрия, партнерство, национальные интересы, финансовое обеспечение, кредитование программ развития.

O. Vyshnevskya. **Financial security of global safety of social systems**

The author studies the global processes and phenomena, social systems, relationships between states of the world as part of the activities of international organizations. It is proved that the security of the social system reflects its state, which allows to neutralize threats, protect interests, preserve integrity, promote development, and mechanisms of neutralization of threats, conflicts of interests depend on the complexity of the system and its dynamism. It is substantiated that the partnership with international organizations allows attracting, including on favorable terms, financial resources for the purpose of implementing programs, ensuring development and security of the society.

Keywords: adaptation, asymmetry, financial support, global security, lending to development programs, national security, partnership, national interests, social system.

